

Pavel Žáček

Bezpečnost státu ohrožuje Babišův syndrom agenta StB

Poslanec a bezpečnostní expert státu o tom, jak Česká republika ohrožuje samu sebe a co musí teď hned začít dělat opozice, aby se z toho tato země po volbách co nejdřív vymanila.

Na bezpečnosti tohoto státu se zásadním způsobem podepisují specifické zájmy a temná minulost Andreje Babiše. Zásadně ji pak ohrožuje zvláštní hra, kterou vede Andrej Babiš se svým mocenským spojencem Milošem Zemanem. Projevuje se to naprosto ve všem od neschopnosti dát lekci školákům o 20. století přes handrkování o bolševické pomníky až po útok prezidenta na bezpečnostní služby vlastního státu a hrozbu předání strategické zakázky do rukou některé z východních totalit. Podle historika a experta na bezpečnost, poslance Pavla Žáčka z toho pro opozici plyne naléhavá nutnost domluvit se na společném postupu ještě předtím, než se bude tvořit příští vláda, už bez Andreje Babiše.

AUTOR: DAVID HORÁK

Na debatě Bezpečnostního centra Evropské hodnoty jste vykreslil rozpačitý způsob, jakým tato země reaguje na bezpečnostní hrozby, zároveň jste ale ujišťoval o tom, že státní instituce vědí dobře, co je třeba dělat. Jak závažné je současné bezpečnostní oslabení České republiky?

Experti z bezpečnostní komunity si v desítkách diskuzí, které jsem absolvoval, stěžovali na to, že chybí řízení z centra vůči jednotlivým subjektům. Za těchto okolností není divu, že ani obráceně nesměřují informace, či nejsou vyhodnocovány v okolí premiéra ani prezidenta.

Jestliže v jiných směrech má Andrej Babiš sklon centralizovat moc a řízení do svých rukou, proč to nedělá i v této oblasti?

Na jednu stranu je to z toho důvodu, že je to chaotik - každé jeho řízení jakéhokoli politického či státního segmentu je neuvěřitelný chaos maskovaný průměrem k řízení firmy. Z některých jeho firem také přicházejí svědectví, že se Babiš jako šéf Agrofertu nelišil od toho, jakým způsobem dnes spravuje stát. To je problém vzhledem k tomu, že stát je velmi složitý mechanismus, který není možné řídit tak, jak on proklamuje. Jen v bezpečnostní oblasti je několik rezortů, které musejí kooperovat, neboť se v určitých

částech své činnosti mohou střetávat. Nedůvěřivý Babiš ovšem zrušil celý příslušný odbor, který na Úřadu vlády zůstal po Bohuslavu Sobotkovi, čímž ten koordinační, ale i řídicí a analytický úsek přeskočil a Bezpečnostní rada státu jej nenahradí. V důsledku toho chybí koordinace výkonu zpravodajské činnosti, ale i opatření proti hybridním hrozbám, jako jsou cíleně šířené dezinformace apod.

Je to situace poplatná tomu, že Babiš v bezpečnostní komunitě nikomu moc nevěří a ani nehledá nikoho kvalifikovaného, způsobilého pro bezpečnostní prověrku, kdo by tyto činnosti z pozice národního bezpečnostního poradce nebo koordinátora mohl vykonávat.

Šéf Centra Evropské hodnoty Jakub Janda na úvodem zmíněné debatě jmenoval 50 kroků, které by Česká republika měla v zájmu vlastní bezpečnosti učinit, mezi nimi padl i návrh zmenšit ruskou ambasádu, zakázat činnost různých ruských a čínských pseudovědeckých a pseudokulturních institucí, snížit energetickou závislost na Rusku, ale i aktivněji pomáhat okupované Ukrajině. Jsou tyto věci rozpracované pro pozdější rychlé uskutečnění, nebo naopak v příslušných institucích tyto náměty znějí jako spadlé z Marsu?

Naše bezpečnostní komunita ty hrozby analyzuje a v určitých výji-

mečných případech je schopná i zasáhnout. Jiná věc je, že se tak neděje dostatečně efektivně, že některé informace - i v kontextu spoluprá-

Jedná-li se o osoby, které neměly nic společného s identitou, národní myšlenkou, se státotvorným pohledem na naši vlast, tak proč by tu měly mít pomníky?

ce s našimi partnery v NATO nebo v rámci EU - zůstávají nevyužity.

Na ty výše zmíněné body bychom byli připraveni, dokážeme předložit různé varianty, o těch už ovšem musí rozhodnout vláda. Jiné jsou bezpečnostně-politické, jako otázka počtu zpravodajských důstojníků například na ruské ambasádě.

Janda konkrétně zmínil i možnost ambasády na obou stranách zrušit a začít je stavět znovu. Nebylo by to logické vzhledem k tomu, že těch asi 140 příslušníků ruské diplomatické mise razantně převyšuje počet lidí na české ambasádě v Moskvě?

Ten nepoměr je fatální, je dán tím, že jsme byli v minulosti satelitem Sovětského svazu a oni tu měli výsadní postavení. Vyhodit to naše zastoupení do povětří ale nelze. Na druhou stranu

jsme byli solidární, když jsme v reakci na ruské agresivní a vražedné aktivity vypověděli některé klíčové ruské zpravodajské důstojníky. Vzhledem k tomu, jak agresivní Putinova administrativa stále je, tento proces může pokračovat. Ale problémy týkající se našeho personálu v Rusku jsou řešitelné pouze ve spolupráci s našimi partnery, zpravidla s těmi silnějšími, než jsme my sami.

Oslabení bezpečnosti státu jste připisal Babišovi, když jste zmínil jeho specifické zájmy a problémy včetně těch spjatých s jeho minulostí. Proč ale nevidíte šanci na obrodu politické vůle hájit bezpečnost státu ani po volbách?

Současný stav, který se do voleb nezmění, určuje jednak Babišův syndrom bývalého agenta StB, jednak jeho způsob řízení, resp. obrovská nedůvěra v některé prvky bezpečnostního aparátu. Vidíme, že nemá žádnou koncepci - nepodílel se na rozvíjení bezpečnostní strategie, ani vyhodnocení žádných z dosavadních analýz. Zjevně tomu nepřikládá potřebnou důležitost a jen se veze, takže různé legislativní úpravy, případně střeškový zákon o národní bezpečnosti, nebo vytvoření národního bezpečnostního poradce či koordinátora, skutečně čeká na příští vládu.

Shodne se alespoň opozice na potřebných bezpečnostních opatřeních, nebo v tomto ohledu na její straně hrozí nějaký zádrhel?

Jednotlivé strany mají odlišný přístup. ODS coby tradiční strana má zkušenost danou tím, že měla ministry vnitra, podílela se na koncepci i na řízení bezpečnostního aparátu. Kolegové od Pirátů za sebou tuto zkušenost nemají, ale mají dobrou vůli.

Jedna věc je, že se každá strana chce lišit, aby nezapadla před občany, a tutéž věc musí říct jinými slovy než konkurent. Otázka bezpečnosti je ale natolik specifická, že by neměla být součástí politického souboje. Na tom je nutné se sjednotit ještě předtím, než se bude tvořit příští vláda, kde bude hrát prim současná opozice. Ideální je začít o tom vést diskuzi teď, třičtvrtě roku před volbami. Prezentovat by to pak měla příští vláda, už bez Andreje Babiše. Ten na to už beztak nemá kapacitu, což je patrné i z toho, že bojuje i o tak zásadní věci, jako je podpora pro rozpočet.

Ukrajina zlikvidovala většinu komunistických pomníků na svém území. Ukrajinský velvyslanec v České republice Jevhen Perebyjnis to označuje za otázku bezpečnosti. Česko se v Praze zbavilo Koněva, aby vzápětí samospráva v Ústí nad

Labem v prosinci odhalila obnovený památník Rudé armády s rudou hvězdou i srpem a kladivem. Jaký je váš pohled na používání těchto zakázaných symbolů?

I pro mě je to otázka související s národní bezpečností. Je to otázka naší integrity, našeho souboje o interpretaci naší historie, který je součástí hybridního soupeření, kdy tu máme ruskou propagandu schopnou stavět na hlavu srpen 68 či dezinterpretovat situaci v 50. letech, a nakonec i roku 89. Je to pro mě otázka odolnosti české populace, a to nejen pamětníků roku 89, ale zejména mladé generace. Spadá to do gesce ministerstva kultury, školství, i do silových resortů. I tato agenda podle mě vyžaduje koordinátora na Úřadu vlády.

Jak se totiž ukazuje, nejsme schopni prezentovat naši minulost středoškólákům, kteří na toto téma říkají neuvěřitelné nesmysly. Ty televizní ankety, které jsou pro někoho úsměvné, mi připadají naprosto hrozné, svědčící o ztrátě vztahu k vlastní zemi.

Pro pomníky se nabízí následující jednoduché vodítko. Jedná-li se o osoby, které neměly nic společného s identitou, národní myšlenkou, se státotvorným pohledem na naši vlast, tak proč by tu měly mít pomníky?

A přesto je mají. V čem byla chyba?

Když nastupovali představitelé disentu i šedé zóny po roce 90 do svých pozic, odstraňováním komunistických pomníků typu Koněva se nezabývali s tím, že jsou důležitější věci, a ty pomníky „nechali až na potom“. To „potom“ ovšem v řadě případů nepřišlo a dnes, když někdo řeší jeden pomník, strhne se kolem toho pořádně haló, přičemž se aktivizují všemožné prokremelské živly, jejichž loajalita nesměruje ani tak k České republice, jako spíše k zahraniční politice Ruské federace, a budí podezření, jestli je při tom nemá pod palcem ruská ambasáda. Člověk se pak jen dívá a policie ani neví, co má dělat. I to ovšem souvisí se školstvím. Ptal jsem se ministra Plagy, jak se vyučuje dějepis 20. století, kolik škol prezentuje žákům české dějiny do roku 1918, kolik do roku 38, 45, 48, 68 nebo 89, a nedozvěděl jsem se to. Odpo-

Z některých jeho firem také přicházejí svědectví, že se Babiš jako šéf Agrofertu nelíší od toho, jakým způsobem dnes spravuje stát. To je problém vzhledem k tomu, že stát je velmi složitý mechanismus.

věděl mi totiž, že neví, že si to každá škola dělá, jak chce. Velká chyba.

A tím se také vysvětluje, jak se může někdo postavit na ulici s těmi symboly, které jsou ve světě spjaté s možná i stamiliony mrtvých, započítáme-li i Čínu. Do našeho pohledu na komunismus se dodnes často

promítá stalinská vize osvobození střední a východní Evropy. Ta zcela pomíjí následné vybudování dalšího totalitního režimu, který přinesl v návaznosti na nacismus další oběti.

Učitelům by jistě pomohlo, pokud by k 20. století existovaly i odpovídající učebnice...

Ano, nemáme ani dějiny národně-vlasteneckého odboje z II. světové války, například monografii k Obrně národa, ale ani komunistického odboje. Narozdíl od Poláků, kteří mají daleko silnější vztah k vlasti. Jaké tam vznikají i souhrnné publikace od ctihodných profesorů! Pak je také možné, aby tyto publikace posloužily jako základ pro učebnice, aby učitelé věděli, co a jak učit. U nás učitel kolikrát jen řekne „no, já nevím, jestli mám věřit té verzi komunistické,

nebo postkomunistické, nebo výkladu nějakého exilového historika, nebo mám počkat, až to vyjde z těch archivů“.

Jenže v Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) - mé instituci, kterou jsem zakládal - dnes jistá část progresivní levice potlačuje systema-

Pavel Žáček

(*1969, Praha)

je novinář, historik, státní úředník a politik. Po revoluci byl šéfredaktorem Studentských listů, v roce 1998 byl prvním náměstkem ředitele Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, v letech 2001-2003 byl členem Rady České televize. Je zakladatelem a byl prvním ředitelem Ústavu pro studium totalitních režimů (ÚSTR) a Archivu bezpečnostních složek, od října 2017 je poslancem, místopředsedou Výboru pro bezpečnost a členem Výboru pro obranu, členem Stálé komise pro kontrolu činnosti Národního bezpečnostního úřadu a Stálé delegace Parlamentu do Parlamentního shromáždění NATO.

tický výzkum ve snaze zpochybnit, že komunismus představoval násilí. To je zmatek pro pedagogy, vysokoškoláky i pro občany, který vede až k tomu, že část naší populace v té změní pohledů na historii sedá na lep propagandě Kremli. Je to spojeno s tím paradoxem, že to byl Putin, kdo se pokusil zrušit Leninovo mauzoleum u kremelských hradeb, ale musel rychle vzít zpátečku, když viděl, jak hluboce zakořeněná ta symbolika v konzervativně orientovaných Rusích dodnes je.

Ohledně souboje o ÚSTR máte nepochybně na mysli působení historika Michala Pullmanna.

Ten v tom hraje velmi významnou roli, ale zapadá mi to do kontextu vládnutí Andreje Babiše. Ani on totiž není člověkem, který by podporoval nějakou znalost. Jediné, čeho je schopen, je naplivat na 90. léta, z nichž přitom během transformace ekonomicky vyrostl. Potom ještě tento symbol získávání a žití z těch různých darů z rozpočtu zavedl svou první vládu, s níž nezískal důvěru, k hrobu Tomáše Garrigue Masaryka, zakladatele československého státu. No ten se musel obracet v hrobě! Pak

se ještě zastaví u roku 89, kdy ještě musí donést k posměchu Pražanů kytici k tomu místu, kde jsme byli zmláceni v listopadu 89, protože chápe, že ten den nemůže zpochybnit, neboť ho potřebuje ke své vlastní legitimizaci. Má to jen tu drobnou vadu, že tam může přijít jen brzy ráno, či po půlnoci, anebo se zástupem policistů, a že jeho kytici vzápětí stejně někdo vyhodí.

V závěru roku se poměrně razantně stupňovala aktivita do státu prorostlé části prokremelské scény. Co vůbec má Hrad z toho, že se pokouší dehonestovat BIS a že blokuje povýšení jejího ředitele Michala Koudelky?

Na každý Zemanův krok je třeba pohlížet jako na prostředek k dosažení určitého politického efektu, kdy přinejmenším provokuje odpůrce a motivuje své podporovatele. Zmíněný případ bude nejspíše i věcí nějakých byznysových zájmů. Roli v té jeho „Ostropolitik“ a zaměření na Kreml nebo na Peking nepochybně hraje i nedostatek příležitosti směrem na Západ a k Bílému domu. Zeman pak posouvá a deformuje aktuální otázku bezpečnostních a národních

zájmů, když tvrdí, že otevření vrat čínskému vlivu je s nimi v souladu. Je to absurdní.

Zeman má schopnost politické manipulace a personální hry, kdy vytvoří situaci a prosazuje si do čela různých institucí lidí, kteří jsou mu zavázáni. Vidíme to na ČEZu i u dalších institucí státu. Jestliže si ve věcech spadajících do jurisdikce vlády, ministerstva, pozve budoucí šéfy předmětných institucí na Hrad, tak se ptám, co to je? Následně člověk vidí titulky typu „Prezidentův bývalý náměstek bude katapultován do té či oné instituce“.

Zkrátka, Zeman svým pseudozájmem a ohýbáním ústavy ovlivňuje personální politiku a přes své lidi i fungování institucí. Extrémní případ byl před několika lety, kdy republikou otrásala jistá kauza – a Zeman si pozve nejvyššího státního zástupce na Hrad. A on tam jde! Nikoho to nepohoršuje, jen slyšíme fráze o tom, že pan prezident věc nahlíží v pozitivním světle a že se zajímá. Že byl

dotyčný zneužit, je zjevné, koneckonců to po letech s omluvou přiznal. A médiím to připadá normální! Včetně těch veřejnoprávních. Ta prezidentovo počínání sledují s vyplazeným jazykem místo toho, aby ho někdy také odkázala do patřičných, ústavou daných mezí.

Zeman jako vrchní velitel ozbrojených sil a jeden ze zákonných příjemců informací bezpečnostního aparátu je zároveň obklopený lidmi, jejichž byznys závisí na kontaktech s exponenty problematických režimů. Sám Zeman pak dělá politiku, která se kříží s národními zájmy občanů České republiky a s národní bezpečností. Tady bych viděl i důvod toho, proč Andrej Babiš nechává problematiku bezpečnosti země raději být. Nicméně tajné služby i nadále fungují podle zákonů České republiky, ne podle vůle prezidenta.

Co je tedy za žádostí Hradu o seznam špiónů? Zeman si přeci musel spočítat, že BIS bude chránit živé případy ze své agendy například tím, že mu dá nanejvýš jen velmi neurčitou odpověď.

Proč to vůbec ten prezident udělal, a když už to udělal, proč to on a jeho aparát udělal tak, aby se to medializovalo? Ty úkoly jsou v nejnižším stupni utajení „vyhrazené“. Dát takový pokyn ve „věčku“ je absurdní, je to směšná kategorie, pro kterou je způsobilý každý referent od bezpečnostního ředitele na ministerstvu. Byli by blázni, kdyby reagovali ve stejném stupni utajení a odpověděli by jen na zlomek toho, co po nich prezident chce. Na druhou stranu nemám jisto-

tu, kdo to tam bude kromě prezidenta číst v tom vyšším stupni utajení, protože tam takových lidí asi moc není. Nedává to smysl.

Jednoznačně tedy jde o věc, která má zpochybnit BIS a jejího ředitele předtím, než bude v létě obhajovat svou funkci, a nutit premiéra a vládu, aby tam byl jmenován někdo jiný, kdo by vyhověl Zemanovi a změnil by paradigma pohledu naší zpravodajské komunity na nebezpečí plynoucí z Ruska a z komunistické Číny.

Prezidentovy úkoly BIS jsou nesmyslné i proto, že v každé tajné službě na Západě platí pravidlo *need to know*, tedy zásada poskytovat pokaždé jen

Jistá část progresivní levice potlačuje systematický výzkum ve snaze zpochybnit, že komunismus představoval násilí. To je zmatek, který vede k tomu, že část naší populace sedá na lep propagandě Kremli.

to nejnnutnější penzum informací, a ta platí nejen uvnitř BIS, ale i nad tu službu. Je nepředstavitelné, že by si britská královna vyžádala přes premiéra úplný seznam ruských agentů s podrobnými informacemi o jejich působení. To je skutečně absurdní. Ovšem prezident není hloupý, a celou věc zřejmě chystá jako zástupný důvod k nespokojenosti a podklad ke stížnosti premiérovi v tom smyslu, že nedostal odpověď v plné šíři. Miloš Zeman touto svou hrou ovšem ohrožuje bezpečnostní aparát České republiky, což je z jeho pozice projev té největší nezodpovědnosti.

Pokud naopak jde o plukovníka Koudelku, tak ten by podle mě měl být generálem za to, jakým způsobem řídí svoji službu a jak ta hájí zájmy dané všemi právními normami.

Prezidentův útok jej paradoxně může posílit.

Nakolik výše řečené případně souvisí s tendrem na výstavbu bloků v Dukovanech a jaká je naděje, že do něj nebudou vpuštěny Rusko ani Čína?

V tomto směru vybírá Andrej Babiš zatačku, skoro bych řekl, minutu po dvanácté. Ukazuje to na jeho zvláštní komunikaci a politickou hru, kterou mají s prezidentem Zemanem. Mimochodem pozoruhodné bylo, že k velkému souboji Andreje Babiše o rozpočet nepřišel ani jeden komentář z Hradu. To může znamenat, že

na něm má Zeman své určité zájmy, které probírá s komunisty či někým jiným a nechce to medializovat, a zároveň to může znamenat i to, že Babiše nechce veřejně podpořit.

V tom vybírání zatačky Andreje Babiše v ohledu národních zájmů hraje roli to, že v době koronaviru začal řešit Dukovany, a když zjistil, že to není připravené a že se může dostat do konfliktu se svými bezpečnostními institucemi, tak raději prosadil, že se o tom budeme bavit až na začátku roku 2021, a dosáhl toho, že to případně nové vládě. Je to právě zejména BIS, která premiérovi říká, že tendr není zajištěný, jak by měl být, což už ozřejmuje tu přímou linku k řediteli BIS, plukovníku Koudelkovi a k Hradu.

Každopádně, bude-li příští vláda sestavená tak, jak předpokládáme, tj. ze zástupců koalice těch rozumných politických sil, které hájí národní zájmy natolik, že se nepustí do žádného dobrodružství, kdy bychom museli vylučovat nějaké čínské nebo ruské firmy v průběhu celého tendru, nebezpečí spjaté s výstavbou bloků v Dukovanech by mělo být zažehnáno.

Zdůrazňuji, že tady probíhá zásadní střet nikoliv pouze o Dukovany a o náš bezpečnostní aparát, ale o celou Českou republiku. Pokud by BIS otočila a byl by do ní dosazen nějaký Zemanův kandidát, mohlo by to vést k rozvratu v naší národní bezpečnostní strategii, a jak by tu působili zástupci těch ruských firem podle standardů někde za Uralem, mohlo by se to navíc negativně odrazit i v politickém a veřejném životě, nikoliv jen v byznysu. ■

